

SỬ DỤNG TÌNH HUỐNG ĐỂ NÂNG CAO HIỆU QUẢ TRONG GIẢNG DẠY MÔN HỌC PHÁP LUẬT ĐẠI CƯƠNG.

<i>Chủ nhiệm :</i>	<i>Ths. Phạm Thị Hoa Tình</i>
<i>Thể loại:</i>	<i>Sáng kiến kinh nghiệm</i>
<i>Đơn vị:</i>	<i>Khoa Khoa học Cơ bản</i>
<i>Email:</i>	<i>Tinhpth@bcit.edu.vn</i>

I. PHẦN MỞ ĐẦU

1.1. Lý do chọn sáng kiến

Phương pháp giảng dạy truyền thống với vai trò lấy người thầy làm trung tâm phát thông tin, học sinh sinh viên bị động tiếp nhận thông tin đã bộc lộ nhiều nhược điểm như không tạo được sự chủ động của học sinh sinh viên nhất là năng lực tư duy sáng tạo, khả năng làm việc nhóm và khả năng tiếp thu cái mới của học sinh, sinh viên.

Trong những năm gần đây nền giáo dục nước ta vẫn đang tiến hành cải cách. Một trong những vấn đề trọng tâm của cải cách là việc đưa vào sử dụng những phương pháp giảng dạy hiện đại và phù hợp để nâng cao chất lượng đào tạo. Một trong những phương pháp giảng dạy hiện đại (tích cực) được áp dụng phổ biến là phương pháp sử dụng tình huống trong chương trình giảng dạy của mình. Đây được xem là phương pháp ưu việt và được áp dụng từ khá lâu đời ở các nước phát triển trên thế giới; song đó cũng là việc làm khá mới đối với Việt Nam.

Môn học Pháp luật Đại cương trình bày về những vấn đề cơ bản về Nhà nước và Pháp luật; Giới thiệu cho sinh viên những nội dung cơ bản về các ngành luật điển hình như Luật Hiến pháp, Luật Hành chính, Luật Hình sự và Tố tụng Hình sự, Luật Dân sự và Tố tụng Dân sự, Luật Hôn nhân và gia đình, Luật Kinh doanh, Luật Lao động, Luật Đất đai, Luật Phòng chống tham nhũng và Luật Quốc tế. Mục tiêu của môn học hướng tới là giúp người học hiểu và nêu được các khái niệm về những vấn đề cơ bản nhất của Nhà nước và pháp luật như bản chất, nguồn gốc, đặc trưng, vai trò... Đồng thời nắm rõ và phân biệt được các quy phạm cơ bản nhất của các ngành luật nói trên. Qua đây nhằm tuyên truyền pháp luật cũng như rèn thái độ tôn trọng pháp luật cho các sinh viên góp phần tích cực vào việc đào tạo nguồn nhân lực không chỉ giỏi về chuyên môn mà còn năng động sáng tạo hiểu biết pháp luật, tuân thủ pháp luật, biết vận dụng pháp luật vào mọi lĩnh vực của đời sống xã hội. Những tình huống pháp luật được đưa ra từ sách báo, thực tế, hay hư cấu có nội dung gắn với lý thuyết nhưng cũng rất hấp dẫn và đầy kịch tính, gần gũi với đời sống của học sinh, sinh viên.

Thực tiễn hệ Cao đẳng chính quy của Trường Cao đẳng Kỹ thuật Công nghiệp đã và đang áp dụng học chế tín chỉ. Một trong những yêu cầu đối với sinh viên của học chế

tín chỉ là phải tự học, tự nghiên cứu tài liệu ở nhà. Ở đây cũng phát huy tính tích cực của sinh viên. Vì thế học chế tín chỉ cũng rất phù hợp việc áp dụng phương pháp mới, nhất là các phương pháp giảng dạy tích cực.

Với những cơ sở lý luận và thực tiễn như vậy, tác giả chọn sáng kiến: “*Sử dụng tình huống để nâng cao hiệu quả trong giảng dạy môn học Pháp luật đại cương*”.

Hy vọng với sáng kiến kinh nghiệm này, tác giả mong muốn sẽ góp phần nhỏ vào việc nâng cao chất lượng giảng dạy môn học Pháp luật đại cương nói riêng và chất lượng giảng dạy của nhà trường nói chung hiện nay.

1.2. Nhiệm vụ nghiên cứu

Để thực hiện sáng kiến, cần phải tiến hành các công việc sau:

1. Nghiên cứu phương pháp dạy học tích cực (hiện đại).
2. Nghiên cứu tài liệu về cách xây dựng các tình huống pháp luật
3. Giảng dạy thử nghiệm trên các lớp sinh viên.
4. Điều tra sự hiểu bài và hứng thú của sinh viên

1.3. Mục tiêu của sáng kiến

Tác giả mong muốn tạo ra một buổi học sinh động, với việc xây dựng một môi trường học tập lấy sinh viên là trung tâm, nơi mà sinh viên cảm thấy thoải mái khi tham gia trao đổi, thảo luận với nhau. Với phương pháp thuyết trình truyền thống, sinh viên đã quen với việc đến lớp học là để nghe giảng và ghi chép những kiến thức từ giảng viên chứ không phải là sự đóng góp từ chính bản thân mình. Điều mà các sinh viên thường làm chỉ là ghi chép lại những gì giảng viên đọc hoặc giảng trên lớp. Sinh viên đến lớp chỉ im lặng lắng nghe giáo viên giảng bài rồi ghi chép. Với việc sử dụng tình huống trong giảng dạy sẽ làm thay đổi cách học thụ động của sinh viên.

Với mong muốn đó, sáng kiến đặt ra các mục tiêu cơ bản sau:

Thứ nhất, làm nổi bật được ưu điểm và sự phù hợp của việc sử dụng tình huống trong giảng dạy môn học Pháp luật đại cương;

Thứ hai, xây dựng các tình huống pháp luật và sử dụng các tình huống đó trong các bài giảng một cách phù hợp;

Thứ ba, kích thích sự sáng tạo, hứng thú của sinh viên vào bài giảng nhằm đem đến sự thoải mái về tinh thần khi tham gia lớp học;

Thứ tư, rèn luyện các kỹ năng làm việc nhóm, kỹ năng thuyết trình, là những kỹ năng mềm khác rất cần thiết cho công việc của sinh viên sau khi tốt nghiệp;

Thứ năm, nâng cao hiệu quả giảng dạy môn học Pháp luật đại cương.

1.4. Phạm vi của sáng kiến

Sáng kiến đưa ra những kinh nghiệm thực tiễn về việc sử dụng tình huống trong giảng dạy môn học Pháp luật đại cương đào tạo theo học chế tín chỉ. Đồng thời xây dựng các tình huống sử dụng trong giảng dạy môn học này tại Trường Cao đẳng Kỹ thuật Công

nghiệp với đối tượng thực nghiệm là các lớp sinh viên hệ Cao đẳng chính quy khóa 48 của nhà trường.

1.5. Đối tượng nghiên cứu và áp dụng

Sáng kiến kinh nghiệm này được thử nghiệm cho các lớp sinh viên hệ cao đẳng chính quy khóa 48.

II. PHẦN NỘI DUNG

2.1. Cơ sở lý luận

2.1.1. Cơ sở lý luận về tình huống

2.1.1.1. Tình huống là gì?

Theo từ điển tiếng Việt tình huống: “*Tình huống là hoàn cảnh diễn biến, thường bất lợi, cần đối phó*”.

Nói cách khác về tình huống: “Tình huống là một câu chuyện, có cốt chuyện và nhân vật, liên hệ đến một hoàn cảnh cụ thể, từ góc độ cá nhân hay nhóm, và thường là hành động chưa hoàn chỉnh. Đó là một câu chuyện cụ thể và chi tiết, chuyên nét sống động và phức tạp của đời thực vào lớp học.” (Boehrer, J. 1995).

Một trong những yếu tố quan trọng và quyết định sự thành công của phương pháp đó là phải sử dụng một tình huống tốt. Vậy người giảng viên phải lựa chọn hay xây dựng tình huống phù hợp với nội dung bài giảng. Vậy thế nào là một tình huống tốt? Tình huống tốt phải đạt các yêu cầu sau:

Thứ nhất, tình huống đó phải có tính thực tiễn. Sẽ là tốt nhất nếu như tình huống đó là một vụ việc thực tế, mang tính thời sự, đã được đưa lên các phương tiện thông tin đại chúng nhưng chưa được giải quyết. Những vụ việc thực tế luôn có sức hấp dẫn cao đối với bất cứ ai, trong đó có người học; bởi lẽ khó khăn đặt ra ở đó là thực nhất và thách thức mà người học phải đối mặt cũng là thực nhất. Vì vậy người học sẽ rất háo hức và chủ động tìm cách giải quyết vấn đề được giao cho họ. Nếu như tình huống là một vụ việc giả định thì vụ việc giả định đó cần được xây dựng giống như trong thực tiễn. Mục đích cao nhất ở đây là làm cho người học có cảm giác rằng mình đang làm việc với một vụ việc có thực hoặc hoàn toàn có thể xảy ra trên thực tế để kích thích lòng ham muốn giải quyết vấn đề trong người học¹. Tuy nhiên, những tình huống đã được xét xử rồi nhưng có thể khai thác dưới dạng giải quyết rồi bình luận.

Thứ hai, các tình huống đưa ra phải phù hợp với nội dung của bài học, tâm lý và trình độ sinh viên. Có thể xây dựng tình huống đơn giản hoặc tình huống phức tạp.

Thông thường tình huống đơn giản ngắn gọn, nội dung đơn giản, chỉ có một đến hai vấn đề cần giải quyết để phục vụ cho việc giảng dạy một phần hoặc một nội dung cụ thể.

¹ Phương pháp sử dụng tình huống pháp luật trong giảng dạy các môn Luật, Lê Thị Thu Hà, 13/2/2011, <http://cdcdaocai.edu.vn>.

Tình huống phức tạp có thể phục vụ để giảng dạy cho một bài học thậm chí có những tình huống rất phức tạp có thể phục vụ cho cả môn học pháp luật đại cương (tuy nhiên trong phạm vi sáng kiến này, tác giả không xây dựng).

Khi xây dựng tình huống, tác giả cần trả lời được các câu hỏi: Tình huống này được sử dụng để giảng dạy phần nào, bài nào? Mục tiêu việc nghiên cứu tình huống này là gì? Với việc nghiên cứu tình huống này, sinh viên có thể học được kiến thức lý thuyết gì? Sau cùng là những kỹ năng gì đạt được sau khi nghiên cứu tình huống. Những thông tin đưa ra trong tình huống chỉ cần ở mức độ vừa và đủ để giúp học viên có thể đạt được mục tiêu của bài học. Nhất là với môn học pháp luật đại cương, những tình tiết trong tình huống cần rõ ràng, đơn giản. Nếu lượng thông tin đưa ra quá nhiều, có sự kết hợp nhiều nội dung trong một tình huống sẽ gây ra sự nhầm lẫn, mất thời gian và có thể vấn đề không được giải quyết triệt để, sẽ phá vỡ kết cấu bài giảng. Ngược lại, nếu tình huống quá cô đọng, những thông tin mà tình huống cung cấp không đủ để giải quyết vấn đề sẽ làm cho người học cảm giác như bị đánh đố và họ không có đủ dữ liệu để giải quyết tình huống này. Khi đó, mục tiêu của bài học sẽ không đạt được.

Thứ ba, tình huống cần phải đặt ra một vấn đề rất rõ ràng để sinh viên giải quyết, các tiểu vấn đề, nếu có, cũng cần phải có chỉ dẫn để sinh viên có thể phát hiện ra. Tiêu chuẩn này là rất quan trọng, bởi vì nó quyết định tới việc tình huống có thể sử dụng được hay không. Tình huống được đặt ra là để kích thích sinh viên tự học và tự tìm hiểu kiến thức. Nếu sinh viên không biết được mình sẽ làm gì hoặc thiếu những thông tin cần thiết để có thể xác định được mình cần phải làm những gì để đạt được mục tiêu cuối cùng thì tình huống sẽ mất đi tác dụng của nó².

Thứ tư, người xây dựng tình huống phải có sự hiểu biết sâu sắc về sinh viên để xây dựng những tình huống phù hợp với khả năng nhận thức cũng như tâm lý của sinh viên. Ví dụ việc xây dựng tình huống cho các sinh viên hệ cao đẳng chính quy chủ yếu liên quan đến những vi phạm của đối tượng này thường gặp phải và trong phần câu hỏi thường thêm câu bài học được rút ra sau tình huống là gì?

2.1.1.2. Nguồn thông tin xây dựng tình huống

Đối với môn Pháp luật đại cương, nguồn thông tin sử dụng để xây dựng tình huống tương đối dồi dào. Chủ yếu tập trung vào các nguồn sau:

Thứ nhất, từ các quyết định hoặc bản án đã có hiệu lực pháp luật của các cấp Tòa án. Ưu điểm của nguồn thông tin này là ta có một bộ hồ sơ hoàn chỉnh về quá trình giải quyết vụ việc từ khi bắt đầu đến khi kết thúc. Vì vậy, người viết tình huống có nguồn dữ liệu dồi dào và khả năng lựa chọn rộng. Người viết có thể khai thác nhiều vấn đề trong cùng một hồ sơ vụ án để phục vụ cho nhiều nội dung giảng dạy khác nhau trong chương trình. Nếu muốn xây dựng tình huống để giảng dạy cho một bài hoặc nhiều bài, người viết

² Tình huống pháp luật và phương pháp sử dụng tình huống trong giảng dạy luật học, TS. Tô Văn Hòa, Trường Đại học Luật Hà Nội, <http://luattaichinh.wordpress.com/2010/01/25>

nên sử dụng dữ liệu từ một hồ sơ vụ án hoàn chỉnh; khi xây dựng tình huống cho một nội dung trong bài học, người viết có thể chọn lọc một phần dữ liệu trong hồ sơ đó phù hợp với mục đích và yêu cầu của bài giảng. Nguồn phản ánh một cách chân thực và sống động nhất thực tế xã hội. Tuy nhiên, hạn chế của nguồn thông tin này là khó tiếp cận.

Thứ hai, Kinh nghiệm thực tiễn từ phía giảng viên. Trên cơ sở giảng viên đã giảng dạy môn học này cho sinh viên, đã đưa ra các tình huống (ví dụ) ngắn trong những bài giảng trên lớp, từ đó điều chỉnh nội dung tình huống cho phù hợp với nội dung bài giảng.

Thứ ba, Từ các phương tiện thông tin đại chúng như báo giấy, báo điện tử, tạp chí.... Nguồn thông tin này vừa đa dạng, vừa đáp ứng được tính thời sự của tình huống.

2.1.2 Cơ sở lý luận về việc sử dụng tình huống

2.1.2.1. Sử dụng tình huống là gì?

Có nhiều cách hiểu khác nhau về việc sử dụng tình huống, có tài liệu thì cho rằng đây là một phương pháp dạy học, như tác giả Nguyễn Thị Phương Hoa, Đại học Quốc gia Hà Nội cho rằng : “Phương pháp tình huống là một phương pháp đặc thù của dạy học giải quyết vấn đề theo tình huống, ở đó, các tình huống là đối tượng chính của quá trình dạy học. Trường hợp được nêu ra trong dạy học là những tình huống dạy học điển hình và quá trình người học nghiên cứu trường hợp cũng chính là quá trình hiểu và vận dụng tri thức”³.

Một tác giả khác lại cho rằng: “Phương pháp sử dụng tình huống là một trong những phương pháp dạy học tích cực hay phương pháp giảng dạy hiện đại (theo cách gọi hiện nay) là một phương pháp bao gồm hai bộ phận chính:

Một là phương pháp thuyết trình truyền thống. Đây là sợi chỉ đỏ xuyên suốt toàn bộ quá trình giảng dạy trong nhà trường;

Hai là các phương pháp hỗ trợ cho thuyết trình: được sử dụng để khuyến khích người học tham gia, tạo không khí tích cực cho học viên, thay đổi trạng thái tiếp thu thông tin của người học”⁴.

Với cách hiểu như vậy thì phương pháp dạy học tích cực là một phương pháp hỗ trợ cho phương pháp thuyết trình truyền thống, nhằm mang lại hiệu quả cho phương pháp truyền thống. Những phương pháp hỗ trợ cho phương pháp thuyết trình như là phương pháp làm việc nhóm, phương pháp trực quan, phương pháp đóng vai, phương pháp sử dụng tình huống... Đây là những phương pháp dạy học theo hướng phát huy tính tích cực, chủ động, sáng tạo của người học. Phương pháp tích cực hướng tới việc hoạt động hóa, tích cực hóa hoạt động nhận thức của người học, nghĩa là tập trung vào phát huy tính tích cực của người học chứ không phải là tập trung vào phát huy tính tích cực của người dạy. Vì vậy, việc sử dụng tình huống trong giảng dạy cũng được cho là một trong những

³ Sử dụng phương pháp tình huống trong giảng dạy môn Giáo dục học tại Trường ĐHNH-ĐHQGHN, PGS.TS Nguyễn Thị Phương Hoa, Đề tài NCKH cấp ĐHQGHN, 2010.

⁴ Giáo trình phương pháp giảng dạy tích cực, Trường ĐK Kinh doanh và Công nghệ Hà Nội. Biên soạn GS.TS. Đinh Văn Tiến, Ths. Nguyễn Thị Minh Phương.

phương pháp dạy học tích cực, nó đã kích thích được sự hứng thú, tính chủ động của sinh viên.

Trong phạm vi sáng kiến kinh nghiệm này, việc sử dụng tình huống bao gồm các nội dung: thứ nhất là đưa ra tình huống, sau đó kết hợp với các phương pháp khác như: thảo luận nhóm, trực quan, phát vấn... mục đích cuối cùng là giải quyết các vấn đề lý thuyết liên quan.

2.1.2.2. Ý nghĩa của việc sử dụng tình huống trong giảng dạy môn học Pháp luật đại cương

Môn học Pháp luật đại cương là một môn học có nội dung liên quan đến nhiều ngành luật, các nội dung này có khả năng gắn kết với thực tế rất cao vì thế lựa chọn sử dụng tình huống để giảng dạy môn Pháp luật đại cương là phù hợp.

Giảng dạy theo tình huống là một phương pháp tiên tiến, đã được một số cơ sở giáo dục về pháp luật áp dụng. Phương pháp này giúp cho sinh viên không phải tiếp nhận những kiến thức lý thuyết pháp luật vốn rất trừu tượng, khô khan mà đi thẳng vào việc giải quyết các vấn đề diễn ra trong thực tế đời sống, từ đó sinh viên không những có thể nhớ kiến thức lý thuyết lâu hơn mà còn biết vận dụng lý thuyết để giải quyết các tình huống pháp luật.

Ngoài ra, mục tiêu của môn Pháp luật đại cương là trang bị cho sinh viên những kiến thức cơ bản về một số ngành luật và quan trọng hơn là tuyên truyền pháp luật đến với sinh viên để sinh viên có thể ứng xử theo pháp luật trong mọi tình huống xảy ra trong quá trình học tập, lao động của mình. Vì thế, tuyên truyền pháp luật thông qua tình huống là một cách tuyên truyền mang lại hiệu quả rất cao. Bởi vì hầu hết các tình huống đều có phần bài học rút ra từ tình huống.

2.2. Triển khai tình huống trên lớp

2.2.1. Các bước tiến hành

Trước khi tiến hành, giảng viên cần phải đưa ra nội dung lý thuyết về nghiên cứu trước, có thể là giảng viên chuẩn bị và đưa cho sinh viên nghiên cứu hoặc giảng viên chỉ đưa ra các đề mục cần nghiên cứu, sau đó giới thiệu sinh viên các nguồn để sinh viên tự tìm và nghiên cứu tài liệu.

Bước 1: Giới thiệu tình huống, tình huống có thể được thể hiện bằng một trong số các cách như là viết sẵn trên giấy khổ lớn, trình chiếu, phô tô cho từng sinh viên hoặc do người học được phân công đóng vai trước lớp. Giảng viên cần mô tả kỹ tình huống, đặt ra câu hỏi định hướng về vấn đề cần giải quyết⁵.

Bước 2: Sinh viên nghiên cứu tình huống và tìm giải pháp cho tình huống. Phân chia lớp thành các nhóm sinh viên để làm việc theo nhóm. Các nhóm tiến hành nghiên cứu tình huống để đưa ra được các tình tiết trong tình huống, mô tả được các vấn đề cần giải

⁵ Cẩm nang phương pháp sư phạm, Ths. Nguyễn Thị Minh Phượng, Ths. Phạm Thị Thúy, NXB. Tổng hợp TP. Hồ Chí Minh, tr. 70.

quyết, phân tích được nguyên nhân của vấn đề. Từ đó, các nhóm căn cứ vào các câu hỏi được đặt ra trong tình huống và cùng nhau thảo luận để tìm ra hướng giải quyết. Tùy theo độ phức tạp của tình huống mà giảng viên phân bổ thời gian cho phần này. Thông thường phần này chiếm khoảng 15 phút. Ở phần này, giảng viên cần theo sát các nhóm, bao quát, xuống tận nơi xem các nhóm làm việc, hướng dẫn, gợi ý nếu cần. Điều này giúp thúc đẩy không khí làm việc nhóm tốt hơn, tránh được việc một số thành viên không làm việc nhóm, chỉ làm việc riêng hoặc nói chuyện riêng.

Bước 3: Giới thiệu và bảo vệ giải pháp (báo cáo thảo luận). Kết quả thảo luận nhóm được viết trên giấy khổ lớn và dán lên bảng. Đại diện các nhóm lên trình bày nội dung của nhóm thảo luận. Sau đó, các thành viên khác trong nhóm có thể bổ sung và các nhóm khác có thể đặt câu hỏi trao đổi với nhóm báo cáo để làm rõ hơn các nội dung và tạo được sự liên kết giữa các nhóm và tăng sự hứng thú cho sinh viên.

Bước 4: Giảng viên tổng kết và đưa ra bài học từ tình huống. Giảng viên tổng kết và cùng tập thể lớp chọn phương án khả thi nhất đồng thời kết luận các giải pháp có liên quan đến nội dung lý thuyết môn học. Giảng viên đánh giá tinh thần làm việc của các nhóm, chỗ nào tốt, chỗ nào còn chưa tốt. Điều quan trọng nữa là giảng viên và sinh viên cùng nhau rút ra được bài học kinh nghiệm từ tình huống pháp luật được đưa ra.

2.2.2. Ưu và nhược điểm của việc sử dụng tình huống đối với môn học Pháp luật đại cương.

Qua thực tiễn xây dựng tình huống và sử dụng tình huống trong giảng dạy môn học Pháp luật đại cương cho sinh viên năm thứ nhất đào tạo theo học chế tín chỉ, tôi xin đưa ra các ưu và nhược điểm của việc áp dụng này như sau:

Về ưu điểm: Việc sử dụng tình huống thể hiện nhiều ưu điểm nổi bật như:

Thứ nhất, nâng cao tính thực tiễn của môn học Pháp luật đại cương nói riêng và các môn về pháp luật nói chung. Với những kiến thức lý thuyết tự mình nghiên cứu, tìm hiểu, thông qua việc xử lý tình huống, sinh viên sẽ có điều kiện để vận dụng linh hoạt các kiến thức lý thuyết. Cũng thông qua việc làm này kết hợp với việc neo chốt kiến thức của giảng viên, sinh viên càng nhớ lâu hơn các kiến thức lý thuyết liên quan đến tình huống.

Thứ hai, nâng cao tính chủ động, sáng tạo và sự hứng thú của sinh viên trong quá trình học. Khác với việc tiếp thu lý thuyết một cách thụ động, khi được giao các bài tập tình huống, các nhóm phải chủ động tìm kiếm và phân tích các thông tin để đi đến giải pháp cho tình huống. Để đáp ứng được yêu cầu này, sinh viên phải chủ động tư duy, thảo luận - tranh luận trong nhóm hay với giảng viên, tìm hiểu thêm về lý thuyết, tài liệu tham khảo để đạt đến giải pháp. Chính trong quá trình tư duy, tranh luận, bảo vệ và sửa đổi các đề xuất - giải pháp của mình, sinh viên (hay nhóm sinh viên) đã tham gia vào quá trình nhận thức. Sự tham gia tích cực đó đã góp phần tạo ra sự hứng thú và say mê học tập, sáng tạo của sinh viên. Đây chính là lúc quá trình dạy và học tập trung vào học phương pháp học, phương pháp tiếp cận, phân tích và tìm giải pháp chứ không chỉ giới hạn ở việc học các

nội dung cụ thể⁶. Thông qua hoạt động này, rèn luyện cho sinh viên các kỹ năng làm việc nhóm, phân tích, giải quyết vấn đề, kỹ năng thuyết trình, bảo vệ và phản biện ý kiến trước đám đông. Thực tế tại các lớp sinh viên năm thứ nhất, do số lượng tương đối đông, có thể chia nhóm gồm từ 8 đến 12 thành viên. Các thành viên trong nhóm có sự phối hợp phân công thu thập tài liệu, chia sẻ thông tin, đặc biệt là quá trình thảo luận, có lúc là tranh luận để tìm giải pháp, sau đó bảo vệ giải pháp đó trước lớp. Đặc biệt, với mỗi nội dung thảo luận, giảng viên yêu cầu cử một thành viên trong nhóm lên trình bày đảm bảo tất cả các thành viên trong nhóm đều có cơ hội lên trình bày và bảo vệ giải pháp trước lớp. Từ đó kích thích sự thi đua giữa các nhóm và các thành viên.

Thứ ba, đối với giảng viên, không còn là “trung tâm”, mà với vai trò của người hướng dẫn cũng sẽ tiếp thu được nhiều kinh nghiệm và những giải pháp mới từ sinh viên để làm phong phú bài giảng và điều chỉnh nội dung tình huống cho phù hợp.

Thứ tư, tình huống sử dụng trong giảng dạy thông thường là những tình huống khá phức tạp, để giải quyết được nó, sinh viên cần phải vận dụng không chỉ nội dung bài học đó mà còn vận dụng cả những kiến thức đã học để giải quyết, từ đó giúp sinh viên xâu chuỗi và ôn lại được kiến thức một cách dễ dàng.

Về nhược điểm, bên cạnh những ưu điểm, có thể kể đến một số tồn tại khi sử dụng tình huống trong giảng dạy:

Thứ nhất, sử dụng tình huống trong giảng dạy đòi hỏi phải có sự chủ động từ phía sinh viên, sinh viên cần làm việc một cách nghiêm túc khi chuẩn bị tài liệu, nghiên cứu trước những nội dung lý thuyết liên quan. Nếu không làm tốt việc này, việc sử dụng tình huống sẽ không phát huy được tác dụng của nó.

Thứ hai, về phía giáo viên, đòi hỏi thực hiện những kỹ năng khá phức tạp trong giảng dạy, như cách tổ chức lớp học, bố trí thời lượng, đặt câu hỏi, tổ chức và khuyến khích người học tranh luận, dẫn dắt mạch thảo luận, nhận xét, phản biện. Đây thật sự là những thách thức lớn đối với giảng viên trong quá trình sử dụng tình huống để giảng dạy. Trước khi lên lớp, giảng viên cần phải chuẩn bị một cách kỹ lưỡng, công phu hơn rất nhiều so với phương pháp thuyết trình đơn thuần. Đặc biệt, đối với các lớp sinh viên đông (trên 70 sinh viên) thì việc quản lý và theo dõi tiến độ làm việc của các nhóm khá khó khăn, đòi hỏi tốn nhiều thời gian và công sức.

Thứ ba, nếu chỉ sử dụng tình huống là phương pháp duy nhất thì khó chuyển tải hết toàn bộ nội dung lý thuyết. Vì phương pháp này rất tốn thời gian, mà quỹ thời trên lớp có hạn nên cần có sự kết hợp với một số phương pháp khác như thuyết trình... để giải quyết các vấn đề về khái niệm, đặc điểm...

Thứ tư, sử dụng tình huống trong giảng dạy rất cần thiết phải có nguồn tài liệu phong phú để sinh viên nghiên cứu, tìm hiểu trước. Hiện nay, tài liệu sinh viên tìm đọc và nghiên

⁶Sử dụng phương pháp dạy học bằng tình huống trong giảng dạy học phần Tài chính – Tiền tệ với các lớp đông sinh viên. *Ths. Nguyễn Hữu Mạnh, BM Tài chính – ngân hàng*

cứ trước chủ yếu là qua kênh thông tin từ internet, chưa có bộ tài liệu riêng cho môn học Pháp luật đại cương. Đây cũng là một khó khăn cho giảng viên và sinh viên khi học môn này.

2.3. Kết quả

Qua thực tế giảng dạy môn học Pháp luật đại cương của khóa 48 hệ cao đẳng chính quy, tôi thấy việc sử dụng tình huống là rất cần thiết. Với phương pháp thuyết trình truyền thống, rất khó để kích thích các em về tự tìm hiểu trước tài liệu ở nhà, thậm chí những kiến thức giảng viên đã giảng thì sinh viên cũng rất nhanh quên. Đặc biệt là các em không có nhiều hứng thú đối với bài học.

Qua khảo sát sinh viên ở các lớp cao đẳng chính quy khóa 48 sau khi dạy xong một số bài mà giảng viên chỉ áp dụng phương pháp thuyết trình đơn thuần kết hợp với một số phương pháp như phát vấn, đàm thoại thì cho kết quả như sau:

Tổng số sinh viên được khảo sát	Rất hứng thú với môn học		Khá hứng thú với môn học		Ít hứng thú với môn học		Không hứng thú với môn học	
	SL	Tỉ lệ	SL	Tỉ lệ	SL	Tỉ lệ	SL	Tỉ lệ
191	17	9%	88	46%	62	32%	24	13%
	Rất hiểu bài		Khá hiểu bài		Ít hiểu bài		Không hiểu bài	
	30	16%	129	67,5%	27	14%	5	2,5%

Dựa trên kết quả khảo sát trước khi áp dụng có thể thấy rằng tỉ lệ sinh viên ít hứng thú với môn học và ít hiểu bài còn cao, thậm chí còn có những sinh viên không hứng thú với môn học và không hiểu bài.

Bắt đầu từ chương thứ năm trở đi, tôi đã triển khai sử dụng tình huống kết hợp với các phương pháp khác như thuyết trình, thảo luận nhóm, trực quan... trong giảng dạy và cho kết quả như sau:

Tổng số sinh viên được khảo sát	Rất hứng thú với môn học		Khá hứng thú với môn học		Ít hứng thú với môn học		Không hứng thú với môn học	
	SL	Tỉ lệ	SL	Tỉ lệ	SL	Tỉ lệ	SL	Tỉ lệ
191	55	29%	116	61%	16	8%	4	2%
	Rất hiểu bài		Khá hiểu bài		Ít hiểu bài		Không hiểu bài	
	39	20%	139	73%	11	6%	2	1%

Như vậy, nhìn vào kết quả trên sau khi đã sử dụng tình huống có thể thấy được kết quả được cải thiện đáng kể. Tỷ lệ sinh viên hiểu bài tốt đã tăng lên rất nhiều. Đặc biệt là sinh viên có hứng thú khi học môn Pháp luật đại cương. Việc tạo hứng thú cho sinh viên cũng có thể được coi là một trong những cách hữu hiệu giữ học sinh sinh viên học tại Trường.

II. PHÂN KẾT LUẬN VÀ KIẾN NGHỊ

3.1. Kết luận

Giảng dạy luôn là nhiệm vụ trọng tâm và quan trọng nhất của mỗi một giảng viên nói chung và của nhà trường nói riêng. Vì thế giảng viên luôn cần phải tìm tòi, cũng như áp dụng những phương pháp dạy học để phát huy tính tích cực của người học để làm sao cho việc học tập trở nên dễ dàng, hấp dẫn và gây được hứng thú cho người học để đạt đến mục đích cuối cùng là sinh viên hiểu bài và có thể mang kiến thức đó sử dụng được trong thực tế. Muốn vậy, mỗi giảng viên phải không ngừng học tập và nâng cao trình độ chuyên môn nghiệp vụ của mình, đồng thời thường xuyên trao đổi học hỏi kinh nghiệm của nhau cũng như học hỏi từ những kinh nghiệm của đồng nghiệp trong và ngoài nhà trường để có những tiết giảng tốt nhất, hiệu quả nhất mang lại sự hứng thú và hiệu quả cho người học.

Việc sử dụng tình huống trong giảng dạy là một phương pháp không mới ở Việt Nam, nhưng tương đối mới mẻ ở trường Cao đẳng Kỹ thuật Công nghiệp. Vì thế, tôi mong muốn rằng với sáng kiến kinh nghiệm sử dụng tình huống trong giảng dạy môn học Pháp luật đại cương sẽ góp phần nhỏ vào việc nâng cao chất lượng của môn học.

Với kinh nghiệm giảng dạy môn học Pháp luật đại cương thông qua việc sử dụng tình huống được thử nghiệm với bốn lớp ghép hệ cao đẳng chính quy khóa 48, tác giả mong muốn nhận được sự đóng góp ý kiến từ phía đồng nghiệp để tác giả hoàn thiện hơn nữa phương pháp giảng dạy của bản thân và vì mục tiêu chung là nâng cao chất lượng giáo dục và đào tạo của Nhà trường.

3.2. Kiến nghị

Nhà trường trang bị thêm tài liệu về môn Pháp luật đại cương để sinh viên có nguồn tài liệu phong phú, rất cần thiết cho môn học và việc triển khai tình huống trong giảng dạy. Ngoài ra, phương tiện hiện đại như máy chiếu cũng rất cần thiết để hỗ trợ cho phương pháp này. Vì vậy, nhà trường nên trang bị máy chiếu, phòng chiếu cố định tại các phòng học.

IV. DANH MỤC TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Cẩm nang phương pháp sư phạm, Ths. Nguyễn Thị Minh Phượng, Ths. Phạm Thị Thúy, NXB. Tổng hợp TP. Hồ Chí Minh, tr. 70.
2. Giáo trình phương pháp giảng dạy tích cực, Trường ĐK Kinh doanh và Công nghệ Hà Nội. Biên soạn GS.TS. Đinh Văn Tiến, Ths. Nguyễn Thị Minh Phượng.
3. Phương pháp sử dụng tình huống pháp luật trong giảng dạy các môn Luật, Lê Thị Thu Hà, 13/2/2011, <http://cdcdlaocai.edu.vn>.

4. Sử dụng phương pháp dạy học bằng tình huống trong giảng dạy học phần Tài chính – Tiền tệ với các lớp đông sinh viên. *Ths. Nguyễn Hữu Mạnh, BM Tài chính – ngân hàng*
5. Sử dụng phương pháp tình huống trong giảng dạy môn Giáo dục học tại Trường ĐHNN-ĐHQGHN, PGS.TS Nguyễn Thị Phương Hoa, Đề tài NCKH cấp ĐHQGHN, 2010.
6. Tình huống pháp luật và phương pháp sử dụng tình huống trong giảng dạy luật học, TS. Tô Văn Hòa, Trường Đại học Luật Hà Nội,
<http://luattaichinh.wordpress.com/2010/01/25>;